Guide till en cybersäker kommun

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Rätt stöd för dig

Informations- och cybersäkerhet finns till för att skydda kärnverksamheten i en organisation och är en viktig förutsättning för att det arbete som bedrivs i kärnverksamheten ska kunna genomföras som det är tänkt.

Att arbeta systematiskt med cybersäkerhet innebär att arbeta förebyggande och att löpande anpassa skyddet utifrån verksamhetens behov och risker.

Cybersäkerhet innefattar informationssäkerhet, it-säkerhet, ot-säkerhet och leveranskedjesäkerhet.

En högt prioriterad fråga i dagens samhälle!
Det kommer nu EU-regleringar inom informations- och cybersäkerhet som är till för att samhällets alla kritiska verksamheter ska bli ännu lite säkrare. Till grund för systematiskt säkerhetsarbete finns två EU-direktiv: NIS2 och CER.

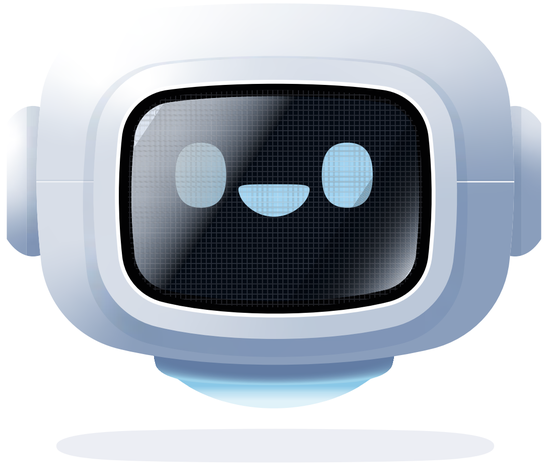

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Att komma framåt i informations- och cybersäkerhetsarbetet kan ibland kännas svårt och överväldigande. Det finns mycket hjälp att få, men det kan vara en utmaning i sig att hitta rätt stöd som hjälper just dig vidare i arbetet. Därför har MSB samlat olika sorters stöd inom informations- och cybersäkerhet, utgivna av både MSB och andra. Vissa stöd är kostnadsfria och andra, t.ex. några utbildningar, kostar en summa. Guiden är framtagen framförallt **för dig som arbetar med informations- och cybersäkerhet i en kommun** – att använda själv eller att dela med andra i organisationen som behöver det.

Informationen i guiden är uppdelad i kategorier för att enkelt hjälpa dig att hitta det du behöver. Materialet under varje kategori är i sin tur uppdelat i nivåer beroende på vad du har för kunskap och roll.

Hur når vi ut? Vi vill förstås att många hittar till vårt material. Därför räknar vi hur många besök på msb.se som kommer in via guiden.

Överblick över innehållet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Var ska jag börja?

Att komma framåt i arbetet med informations- och cybersäkerhet kan kännas svårt. Här får du tips på tre stöd att ha nära till hands för att komma framåt i ert arbete både på kort och lång sikt (eller hoppa direkt till översikten över alla stöd)

Cybersäkerhetsrådgivning

Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete

Cybersäkerhetskollen

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Cybersäkerhets-rådgivning

Behöver du hjälp med att komma igång eller komma vidare med din organisations cybersäkerhetsarbete? MSB:s rådgivningstjänst hjälper organisationer att anpassa cybersäkerhetsarbetet till sin verksamhet. Tjänsten vänder sig till alla som deltar i, driver, styr eller ansvarar för cybersäkerhetsarbetet i en organisation.

Fortsätt till rådgivningstjänsten på msb.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete

MSB har ett metodstöd för att hjälpa organisationer att komma igång med och förbättra det systematiska informations-säkerhetsarbetet. Metodstödet beskriver arbetssätt som, genom anpassning till organisationens specifika förutsättningar, ger organisationens information tillräckligt skydd.

Fortsätt till metodstödet på msb.se

Metodstödet bygger på de internationella standarderna i ISO/IEC 27000 serien!

Cybersäkerhets-kollen

Cybersäkerhetskollen är samlingsnamnet för MSB:s informations- och cybersäkerhetsmätningar. Här ingår bland annat Infosäkkollen och It-säkkollen. Infosäkkollen är en mätning och ett verktyg som stödjer uppföljning och förbättring av systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete. It-säkkollen är en motsvarande mätning för it-säkerhet.

Fortsätt till cybersäkerhetskollen på msb.se

Både Infosäkkollen och It-säkkollen genomförs av offentlig sektor och samhällsviktiga verksamheter som omfattas av NIS-regleringen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Kategorier

Här har vi samlat olika sorters stöd för att hjälpa dig att hitta det du behöver. Som du ser här nedanför är informationen uppdelad i sex kapitel. Varje kapitel är i sin tur uppdelat i nivåer beroende på vad du har för kunskap och roll.

- Rapporter
- Utbildningar
- Vägledningar
- Mätverktyg
- Verksamhetsstöd
- Kontaktvägar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Rapporter

Här har vi samlat rapporter.

Den grundläggande nivån är för dig som inte har arbetat så mycket med informations- och cybersäkerhetsfrågor, eller som inte har det som huvudsakligt fokus i ditt arbete.

Den fördjupade nivån är för dig som vet mer och vill fördjupa din kunskap. Kanske är du yrkesverksam inom informations- och cybersäkerhet, exempelvis som CISO eller informationssäkerhetsansvarig.

Gå vidare till grundnivå

Gå vidare till fördjupad nivå

Klicka på den nivå som du är intresserad av!

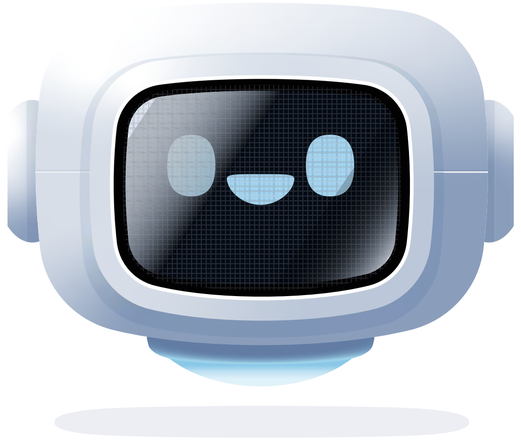

Rapporter

Grundnivå

Årsrapport IT-incidentrapportering

Cybersäkerhetsläget i Sverige – en årlig IT-incidentsrapportering. Rapporten sammanställer årets IT-incidenter och innehåller lärande exempel samt rekommendationer.

Åtgärder för ett säkrare digitalt privatliv (NCSC)

Publikation från Nationellt Cyber-säkerhetscenter med rekommendationer för ledande befattningshavare, nyckelpersoner och experter.

Utpressningsangrepp (CERT-SE)

Öka medvetenheten kring cybersäkerhets-relaterade hot, risker och möjliga skydds-åtgärder. Beskrivning av utpressningsangrepp som blir allt vanligare. Informationen är relevant för alla att känna till.

Cybersäkerhet i Sverige 2022 Del 1: Hot, metoder, brister och beroenden (NCSC)

Samlad lägesbild över cybersäkerhets-relaterade hot och innehåller exempel från verkligheten. stöd till analyser och riskbedömningar vid exempelvis beslut om verksamhetsutveckling, kontrakt eller investeringar.

Cybersäkerhet i Sverige 2022 Del 2: Rekommenderade säkerhetsåtgärder (NCSC)

Rekommendationer om åtgärder för att bygga en säkrare IT-miljö. Handlar ofta om ett ändrat arbetssätt inom organisationen och att planera, testa, och införa tekniska åtgärder på ett systematiskt sätt.

Här finns stöd som hjälper dig att ta ett steg framåt och höja din kunskap om informations- och cybersäkerhet!

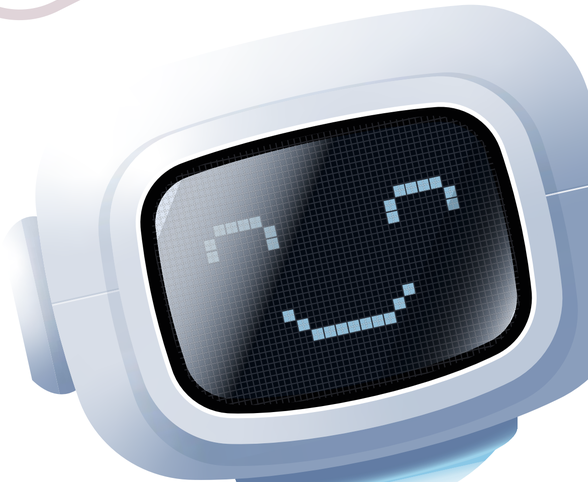

Rapporter

Fördjupad nivå

Cyberangrepp mot samhällsviktiga informationssystem: 25 rekommendationer för stärkt skydd mot cyberangrepp

Angreppsbilden mot statliga myndigheter och leverantörer av samhällsviktiga tjänster baserat på it-incidentrapporter som MSB mottagit från april 2019 till september 2023.

Cybersäkerhet i Sverige – i skuggan av en pandemi (NCSC)

Lärdomar från COVID-19-pandemin och hur Sveriges cybersäkerhet har påverkats. Rapporten lämnar rekommendationer för hur det går att förbereda sig inom cybersäkerhetsområdet inför en ny stor kris.

Resultatet från Cybersäkerhetskollen

Resultatet från Cybersäkerhetskollen Innehåller en samlad bedömning av nivån på det systematiska informations-säkerhetsarbetet i bland annat kommuner. Här kan du hitta resultatrapporter med rekommendationer från 2021 och 2023.

IT incident management (SIPRI)

Publikation Från Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) med fokus på incidenthantering. Konkreta slutsatser på framgångsfaktorer samt råd för incidenthantering.

Hoten mot de digitala leveranskedjorna – 50 rekommendationer för att stärka samhällssäkerheten

Slutsatser kring incidenter i leveranskedjor: vad de orsakas av och hur sårbarheter kan motverkas genom ett antal rekommendationer.

Ändringar som både hotar och skyddar: 20 rekommendationer för säkrare ändringar i våra informationssystem

Fokus på informationssystem och vad ändringar i dessa innebär.

Utbildningar

Välkommen till våra samlade utbildningar. Här finns flera olika utbildningar att ta del av på alla nivåer.

Den grundläggande nivån är för dig som inte har arbetat så mycket med informations- och cybersäkerhetsfrågor, eller som inte har det som huvudsakligt fokus i ditt arbete.

Fördjupad nivå är för dig som vet mer och vill fördjupa din kunskap. Kanske är du yrkesverksam inom informations- och cybersäkerhet, exempelvis som CISO eller informationssäkerhetsansvarig.

Ledningsnivån är för dig som vill fördjupa dig i det strategiska perspektivet och som arbetar med informations- och cybersäkerhetsfrågor på ledningsnivå.

Gå vidare till grundnivå

Gå vidare till fördjupad nivå

Gå vidare till ledningsnivå

Utbildningar

Grundnivå

DISA

Digital grundutbildning i informationssäkerhet som vänder sig till alla anställda i en organisation. DISA innehåller tio områden som är särskilt viktiga för medarbetare att ha kunskap om när det kommer till att hantera information.

Cyberlyftet (RISE)

Digital kurs via RISE för grundläggande förståelse om hur du skyddar digitala system, nätverk och data mot cyberhot. I utbildningen får du lära dig att identifiera och hantera olika cyberhot.

Jobba säkert digitalt (SSF)

Guidar medarbetare till ett säkrare digitalt beteende inom områden som säkra lösenord, mobila enheter, nätverk, surf, mail, program och appar – vilket leder till en gemensam syn på digitalt ansvar inom verksamheten.

Cyberfysiska system – en introduktion

Webbkurs om cyberfysiska system och på vilket sätt samhället är beroende av dessa. Kursen syftar till att ge en introduktion i ämnet cyberfysiska system för att bidra till motståndskraft och ett stärkt totalförsvar.

Kommuner ansvarar för många kritiska samhällsfunktioner, som är beroende av känslig information som behöver skyddas. Att arbeta med informations- och cybersäkerhet är ett arbete för att skydda kärnverksamheten!

Utbildningar

Fördjupad nivå

Operativ informationssäkerhetskurs

Webbkurs för den som har en nyckelroll inom informations- och cybersäkerhetsarbetet. Innehåller en orientering i de olika analyser som ingår i arbetet samt hur de påverkar riskhantering och beslutsunderlag i verksamheten.

Säkerhet i industriella informations- och styrsystem – grundläggande (FOI)

Praktiskt inriktad kurs som ger en introduktion till informations- och cybersäkerhet inom industriella informations- och styrsystem för samhällsviktig verksamhet. Genomförs hos FOI i Linköping och förutsätter att deltagarna har grundläggande kunskap inom området.

Praktisk informationssäkerhet och cybersäkerhet (SSF)

Utbildning för dig som vill förstå hur EU:s nya kommande regelverk – såsom NIS2 och CER – påverkar din verksamhet, samt få kunskap om hur din verksamhet kan nyttja möjligheterna med nya digitala lösningar.

Praktisk incidenthantering i industriella informations- och styrsystem (FOI)

Kurs där deltagarna ges möjligheten att under realistiska förhållanden hantera it-relaterade cyberangrepp och incidenter i styrsystemsmiljöer. Genomförs hos FOI i Linköping och förutsätter att deltagarna har avancerad kompetens inom systemadministration för it.

Taktisk informationssäkerhetskurs

Webbkurs för den som har informationssäkerhets-arbete som huvuduppgift i sin organisation. Kursen innehåller tips och råd för att komma igång och komma vidare med det systematiska informationssäkerhetsarbetet inom organisationen.

Elektronisk säkerhet (FOI)

En kurs om normal funktion och säkerhetsproblematik i elektroniska system. Målgruppen är personer som har säkerhet inom sitt ansvarsområde men som inte nödvändigtvis själva är tekniskt verksamma så som chefer, beslutsfattare, projektledare och tjänstemän.

Heldagsutbildning för lokala informationssäkerhetssamordnare

Handledning och presentationsunderlag för att hålla en utbildning för de som ska jobba med informationssäkerhet i verksamheterna. Ger en teoretisk förståelse för vad systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete är samt praktisk övning i vanliga arbetsuppgifter.

Introduktion till informationssäkerhet i organisationer A1N (Högskolan i Skövde)

Kurs som riktar sig till yrkesverksamma som vill förstå en organisations utmaningar och hot inom informations- och cybersäkerhetsområdet. Innehåller aktiviteter för att förstå, planera och följa upp skyddsåtgärder för organisationers informationssystem och tillgångar.

Utbildningar

Ledningsnivå

När det finns en samlande kraft inom säkerhetsarbetet kan hela organisationen dra åt samma håll!

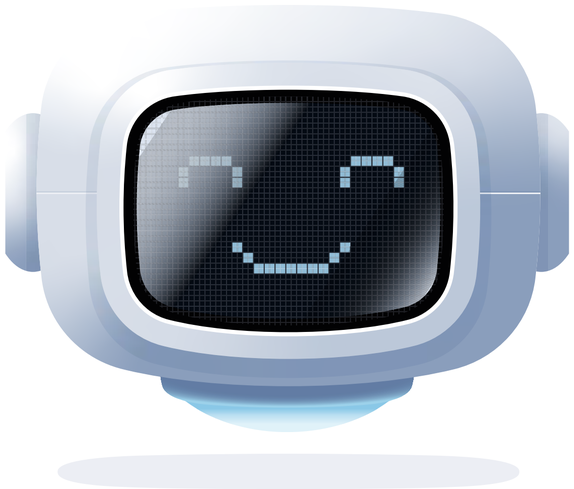

Ledningsperspektiv på informations- och cybersäkerhet

Kurs som stärker din förmåga att fatta välgrundade beslut om organisationens informations- och cybersäkerhet. Kursen tar bland annat upp kopplingen till verksamhetsstyrning samt belyser hur mer robusta organisationer tillsammans bidrar till att stärka samhällets motståndskraft.

Vägledningar

Här har vi samlat olika vägledningar.

Grundnivån är för dig som inte har arbetat så mycket med informations- och cybersäkerhetsfrågor, eller som inte har det som huvudsakligt fokus i ditt arbete.

Den fördjupade nivån är för dig som vet mer och vill fördjupa din kunskap. Kanske är du yrkesverksam inom informations- och cybersäkerhet, exempelvis som CISO eller informationssäkerhetsansvarig.

Ledningsnivån är för dig som vill fördjupa dig i det strategiska perspektivet och som arbetar med informations- och cybersäkerhetsfrågor på ledningsnivå.

Gå vidare till grundnivå

Gå vidare till fördjupad nivå

Gå vidare till ledningsnivå

Vägledningar

Grundnivå

En cybersäker kommun stärker hela samhället!
Arbetet för en mer cybersäker kommunal verksamhet gör vi tillsammans. Alla har en roll i att cybersäkra organisationen!

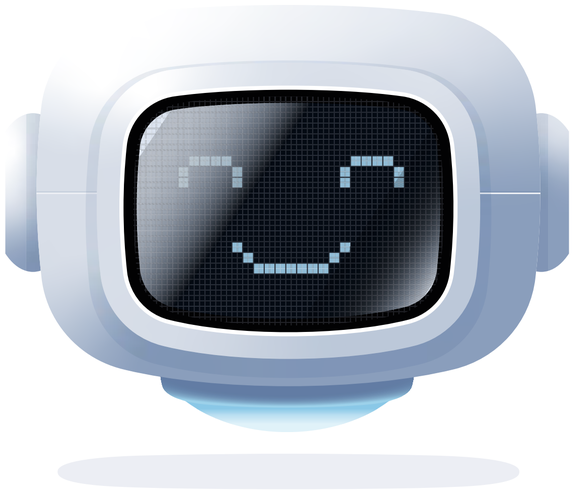

Grundläggande säkerhet i cyberfysiska system

Vägledning som erbjuder råd och stöd för att uppnå en högre säkerhetsnivå för alla former av cyberfysiska system. Används för att påverka utformningen och införandet av säkerhetsåtgärder för cyberfysiska system.

Vägledningar

Fördjupad nivå

Handbok för incidenthantering för cyberfysiska system

Handbok som syftar till att stödja operatörer av cyberfysiska system vid incidenthantering. Rekommenderas att finnas tillgänglig i operatörs-stationer eller utrymmen där daglig drift sker.

Upphandla informationssäkert

Vägledning för att uppnå en säker informations-hantering vid upphandlingen och under avtalsperioden. Stöd i att identifiera lämpliga informationssäkerhetskrav vid alla typer av upphandlingar.

Säkerhetsåtgärder i informationssystem

Vägledning som utgör ett stöd vid tillämpning av MSB:s föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2020:7). Riktar sig i första hand till de som utvecklar, hanterar och förvaltar en organisations it-miljö.

Ökad säkerhet i industriella informations- och styrsystem

Vägledning som ger konkreta rekommendationer och stöd för att bygga upp och förbättra säkerheten i industriella informations- och styrsystem (ICS). Används för att påverka utformningen och införandet av säkerhetsåtgärder i ICS.

Fysisk informationssäkerhet i it-utrymmen

En vägledning som kan användas vid planering av om- eller nybyggnation av it-utrymmen. Stöd för att den fysiska informationssäkerheten i förvaring och användning av it-utrustning ska motsvara de krav på skydd som organisationen har.

Processorienterad informationskartläggning

Stöd vid kartläggning av information. Kartläggningen kan sedan användas i de aktiviteter som följer av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete som informations-klassning, riskanalyser, kontinuitets- och incidenthantering.

Upphandling till samhällsviktig verksamhet

Vägledning för hur krisberedskapsaspekter såsom kontinuitet, funktionalitet och leveransförmåga säkerställs vid upphandling. Kan användas vid inköp av varor och tjänster som är avgörande för organisationens samhällsviktiga verksamhet eller när den helt läggs på entreprenad.

Vägledningar

Ledningsnivå

Led, förebygg, skydda!
Ett systematiskt arbete ger förståelse och försprång. Att arbeta med informations- och cybersäkerhet skyddar kärnverksamheten.

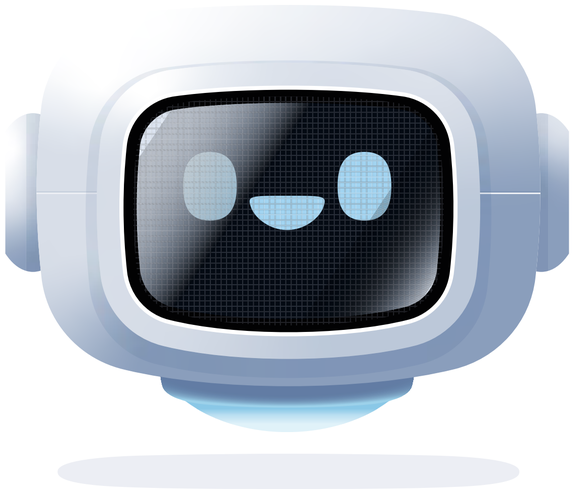

Ledningens roll inom informationssäkerhet – stöd för dig med en ledande funktion

Vägledning som ger stöd för att förstå vad informationssäkerhet är, varför informationssäkerhet är viktigt och råd om hur man kan arbeta tillsammans med dem som arbetar med organisationens informationssäkerhet för att nå ett effektivt skydd.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Mätverktyg

Här har vi samlat tre självskattningsverktyg på tre olika nivåer: grundnivå, fördjupad nivå och ledningsnivå.

Grundnivån är för dig som inte har arbetat så mycket med informations- och cybersäkerhetsfrågor, eller som inte har det som huvudsakligt fokus i ditt arbete.

Den fördjupade nivån är för dig som vet mer och vill fördjupa din kunskap. Kanske är du yrkesverksam inom informations- och cybersäkerhet, exempelvis som CISO eller informationssäkerhetsansvarig.

Ledningsnivån är för dig som vill fördjupa dig i det strategiska perspektivet och som arbetar med informations- och cybersäkerhetsfrågor på ledningsnivå.

Se alla nivåer

Mätverktyg

Grundnivå

Säkerhetskollen (SSF)

Via Stöldskyddsföreningens hemsida nås den digitala tjänsten Säkerhetskollen som är ett självskattningsverktyg för en bättre förståelse av din digitala säkerhet och dina internetvanor.

Fördjupad nivå

ANTS

Automatiska notifieringar av tekniska sårbarheter från CERT-SE som syftar till att öka it-säkerheten genom att förebygga, upptäcka och avbryta IT-incidenter. För alla organisationer som vill ha hjälp med övervakning av sina angreppsytor på internet.

Ledningsnivå

Mognadsdialogen

Pedagogiskt verktyg för att gemensamt värdera hur effektivt organisationen arbetar med att skydda sin information. Syftar till att genom dialog med ledningen skapa en gemensam bild av och förståelse för organisationens informationssäkerhetsarbete.

Verksamhetsstöd

Här hittar du tips på stödmaterial ni kan använda i det kontinuerliga informationssäkerhetsarbetet. Materialet är sorterat efter grundnivå, fördjupad nivå och ledningsnivå.

Grundnivån är för dig som inte har arbetat så mycket med informations- och cybersäkerhetsfrågor, eller som inte har det som huvudsakligt fokus i ditt arbete.

Den fördjupade nivån är för dig som vet mer och vill fördjupa din kunskap. Kanske är du yrkesverksam inom informations- och cybersäkerhet, exempelvis som CISO eller informationssäkerhetsansvarig.

Ledningsnivån är för dig som vill fördjupa dig i det strategiska perspektivet och som arbetar med informations- och cybersäkerhetsfrågor på ledningsnivå.

Se alla nivåer

Verksamhetsstöd

Grundnivå

KLASSA (SKR)

Kostnadsfritt verktyg för informationsklassning från SKR. Informationsklassning är en metod som hjälper verksamheten att välja rätt åtgärder för att skydda information. Används vid informationsklassning, upphandlingskrav, handlingsplan för åtgärder, riskhantering.

Fördjupad nivå

Metodstöd informationssäkerhet (SKR)

Tips och exempel på hur en kommun kan utveckla sitt systematiska och riskbaserade informationssäkerhetsarbete. Metodstödets fyra nivåer stämmer överens med MSB:s Cybersäkerhetskollen.

CISO:s vänner – samarbeta inom informationssäkerhet

Samlad information vilka andra roller du som CISO kan börja samarbeta med, och på vilket sätt de olika arbetena knyter an till rollen som CISO.

Webbinarieserien Informationssäkerhet i fokus

Webbinarier som ger vägledning för det systematiska informationssäkerhetsarbetet och användningen av det stöd MSB har.

Ledningsnivå

Övning: Informationssäkerhet för ledningen

Handledning och presentationsunderlag för att genomföra övningar om informationssäkerhet med en ledningsgrupp. Används för att öva hantering av informationssäkerhetsfrågor genom att belysa utmaningar med att fatta medvetna beslut och skapa underlag för vidare utveckling.

Kontaktvägar

Här hittar du några av de viktigaste kontakterna inom informations- och cybersäkerhet. Här finns stöd vid incidenter, allmän rådgivning, fördjupande diskussionsforum och ett särskilt nätverk för kommuners CISO och informationssäkerhetssamordnare.

Se alla nivåer

Kontaktvägar

Grundnivå

Stöldskyddsföreningen Säkerhetskollen

Säkerhetskollen är en tjänst från Stöldskydds-föreningen (SSF). Genom den kan du få hjälp, utbildning och erfarenhetsutbyte. Kan användas om du misstänker brott eller om du vill ha råd och stöd för att vara säker online.

Fördjupad nivå

Cybernoden

Svenska kompetensgemenskapen för forskning och innovation inom cybersäkerhet. Cybernoden samlar medlemmar i olika temagrupper.

Informationssäkerhetsnätverket Sveriges Kommuner (KIS)

Ett nätverk för informationssäkerhetssamordnare eller motsvarande i kommuner. Syftet är att stödja deltagarna som genom deltagande i nätverket kan förbättra och effektivisera sitt informationssäkerhetsarbete.

CERT-SE

Sveriges nationella CSIRT med uppgift att stödja det svenska samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-säkerhetsincidenter. Anmäl och rapportera it-/cybersäkerhetsrelaterade händelser.

NCC-SE

Sveriges nationella samordningscenter för forskning och innovation inom cybersäkerhet. NCC-SE finansierar och stödjer forskning, innovation och kompetensförsörjning.